

Žuvininkystės komitetas

2023/2124(INI)

19.9.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

ES veiksmy planas: jūrų ekosistemų apsauga ir atkūrimas siekiant darnios ir atsparios žuvininkystės
(2023/2124(INI))

Žuvininkystės komitetas

Pranešėjas: Niclas Herbst

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS.....	3
AIŠKINAMOJI DALIS	9

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

ES veiksmų planas: jūrų ekosistemų apsauga ir atkūrimas siekiant darnios ir atsparios žuvininkystės (2023/2124(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2023 m. vasario 21 d. Komisijos komunikatą „ES veiksmų planas: jūrų ekosistemų apsauga ir atkūrimas siekiant darnios ir atsparios žuvininkystės“ (COM(2023)0102),
- atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 12 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „Žvejybos išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos veiksmų planas“,
- atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 39 straipsnį dėl deramo žemės ūkio ir žvejų bendruomenių gyvenimo lygio užtikrinimo ir 5 straipsnį dėl proporcingumo principo,
- atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 12 d. Paryžiaus susitarimą, ypač į jo 2 straipsnio 1 dalies b punktą dėl prisitaikymo prie neigiamo klimato kaitos poveikio taip, kad nekiltų grėsmė maisto gamybai,
- atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 27 d. rezoliuciją dėl cheminių medžiagų liekanų Baltijos jūroje, parengtą remiantis peticijomis Nr. 1328/2019 ir 0406/2020¹;
- atsižvelgdamas į 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/2336, kuriuo nustatomos specialios giliavandenių žuvų išteklių žvejybos šiaurės rytų Atlante sąlygos bei žvejybos šiaurės rytų Atlanto tarptautiniuose vandenyse nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2347/2002²,
- atsižvelgdamas į valstybių narių pozicijas, pateiktas 2023 m. kovo 20 d. Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdyje,
- atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 26 d. Tarybos išvadas dėl žuvininkystės politikos dokumentų rinkinio, kuriuo siekiama užtikrinti tvarų, atsparų ir konkurencingą žvejybos ir akvakultūros sektorius,
- atsižvelgdamas į Komisijos nario V. Sinkevičiaus 2023 m. balandžio 3 d. laišką dėl veiksmų plano teisinių pasekmių krabų žvejybai dugniniais tralais (*Krabbenfischerei*),
- atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2022/1614, kuriuo nustatomi esami gelminės žvejybos rajonai ir sudaromas rajonų, kuriuose, kaip žinoma, yra arba gali atsirasti pažeidžiamų jūrų ekosistemų, sąrašas³,

¹ [OL C 506, 2021 12 15, p. 9.](#)

² [OL L 354, 2016 12 23, p. 1.](#)

³ [OL L 242, 2022 9 19, p. 1.](#)

- atsižvelgdamas į savo 2023 m. liepos 11 d. poziciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos valdymo, išsaugojimo ir kontrolės priemonės, taikytinos rajone, kuriam taikomas Susitarimas dėl žvejybos pietinėje Indijos vandenyno dalyje (SIOFA)⁴,
 - atsižvelgdamas į Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen 2023 m. rugsėjo 13 d. pranešimą Europos Parlamento plenariniame posėdyje apie 2023 m. Sąjungos padėtį,
 - atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 19 d. Jungtinių Tautų Atvirosios jūros sutartį ir Kunmingo ir Monrealio pasaulinę biologinės įvairovės strategiją,
 - atsižvelgdamas į 2007 m. rugsėjo 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1100/2007, nustatantį priemones europinių ungurių ištekliams atkurti⁵,
 - atsižvelgdamas į Žuvininkystės komiteto pranešimo dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 1100/2007, nustatančio priemonės europinių ungurių ištekliams atkurti, įgyvendinimo projektą⁶,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Vystymosi komiteto nuomonę,
 - atsižvelgdamas į Žuvininkystės komiteto pranešimą (A9-0000/2023),
- A. kadangi reikia skubiai imtis aktyvesnių veiksmų ES lygmeniu, kad būtų sustabdytas jūrų ekosistemų nykimas, kai įmanoma, sprendžiant žmonių ir gamtos problemas, remiant jau vykstantį kai kurių žuvų išteklių atsikūrimą ir skatinant mokslinius tyrimus, visus tyrimus ir plėtrą, kuriais užtikrinama tausī žvejyba ir akvakultūra;
- B. kadangi šiuo metu yra iki 23 ES teisėkūros procedūra priimtų aktų dėl gamtos atkūrimo ir daugiau kaip 40 tekstų, skaičiuojant komunikatus, strategijas ir reglamentus, taip pat daug teisės aktų dėl aplinkos ir žuvininkystės;
- C. kadangi Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/1614 uždrausta naudoti visus dugninės žvejybos įrankius 87 ES vandenių rajonuose šiaurės rytų Atlante, kurių bendras plotas yra 16 419 km² ir sudaro 17 proc. 400–800 metrų gylio ploto;

Aplinkos ir biologinės įvairovės apsauga

1. apgailestauja dėl to, kad, nepaisant didelių ES žuvininkystės sektoriaus pastangų ir pažangos siekiant apsaugoti jūrų ekosistemas ir užtikrinti jų tvarumą, vandenynams vis tiek daro poveikį klimato kaita, rūgštėjimas ir tarša teršalais, pvz., nitritais, plastikais ir kitomis į jūrą išmestomis šiukšlėmis ar sausumoje vykdomos veiklos atliekomis – šių dalykų žvejai negali kontroliuoti ir jie kelia didelę grėsmę jų pragyvenimo šaltiniams ir jūrų ekosistemoms;

⁴ Priimti tekstai, P9_TA(2023)0265.

⁵ OL L 248, 2007 9 22, p. 17.

⁶ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PECH-PR-749918_LT.pdf.

2. mano, kaip ir visi žuvininkystės ir aplinkos politikoje dalyvaujantys suinteresuotieji subjektai, kad sveikos jūrų ekosistemos yra naudingos mūsų sveikatai, visuomenei ir ekonomikai ir kad jos yra labai svarbios planetai ir nuo jų priklausomiems gyventojams;

Požiūris, derantis su esamais reglamentais

3. mano, kad Komisijos nario V. Sinkevičiaus veiksmų plane trūksta požiūrio, derančio su kitais Komisijos prioritetais ir strategijomis, pvz., apsirūpinimo maistu saugumo užtikrinimu, strateginiu ES savarankiškumu ir vienodomis sąlygomis su ES nepriklausančiomis šalimis, taip pat derančio su kova su kainų kilimu, bendros žuvininkystės politikos (BŽP) socialinio aspekto stiprinimu ir ekonomikos augimo bei užimtumo stiprinimu;
4. primena, kad veiksmų planas turėtų derėti su BŽP tikslais, pagal kuriuos užtikrinama, kad žvejybos ir akvakultūros veikla būtų aplinkosauginiu požiūriu tvari ilguoju laikotarpiu ir būtų valdoma tokiu būdu, kuris dera su tikslais užtikrinti naudą ekonominei, socialinei ir užimtumo srityse ir padėti užtikrinti maisto produktų prieinamumą;

Gamtos atkūrimas

5. apgailestauja, kad veiksmų plano pavadinimas nedera su jame pateiktais pasiūlymais, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama žvejybos praktikos, darančios poveikį rūšims ir buveinėms, keitimui, nenagrinėjant galimybių suderinti žvejybos metodus bei praktiką su ekosistemų apsauga ar atkūrimu;

Saugomos jūrų teritorijos

6. primygtinai tvirtina, kad saugomų jūrų teritorijų dydis, rūšys, buveinės ir ekosistemos yra skirtingi ir kad jos neturėtų būti laikomos vienodomis teritorijomis; todėl mano, kad veiksmų planu propaguojamas pernelyg supaprastintas požiūris, visų pirma siūlant bendrą tam tikrų žvejybos įrankių draudimą – taip susidaro įspūdis, kad visoms saugomoms jūrų teritorijoms turėtų būti taikomas vienodas sprendimas; ragina užtikrinti pusiausvyrą tarp, viena vertus, pasiūlymo padidinti tradicinių žvejybos rajonų, kuriuose draudžiama žvejoti, plotą ir, kita vertus, žvejybos veiklos išlaikymo;
7. mano, kad saugomos jūrų teritorijos ir visos griežtai saugomos teritorijos nėra savitikslės ir kad jų pripažinimas saugomomis teritorijomis nesutrukdyt užsienio laivynų blogai praktikai, pvz., Kinijos laivynui žvejoti aplink Galapagų rezervatą;

Žvejyba dugniniais tralais

8. mano, kad draudimas dugniniams traleriams žvejoti žvejybos zonose yra ne tik paprasčiausias žvejybos laivų perkėlimas, kad jie toliau žvejetų kitur, bet taikant šį požiūrį neatsižvelgiama, be kita ko, į žvejų supratimą apie jūros dugną ir į tai, kad gretimuose rajonuose yra kitų žvejybos laivų, o tai gali lemti veiklos dubliavimąsi, vietos išteklių pereikvojimą ir darbo sąlygų pablogėjimą;

9. mano, jog iniciatyvų, susijusių su tuo pačiu žvejybos būdu, dauginimas pagal veiksmų planą ir ne pagal jį kelia abejonių dėl Komisijos veiksmų nuoseklumo ir nuspėjamumo, o Komisijos noras visiškai uždrausti tam tikrą žvejybos būdą išsklaidytas krūvoje priemonių;
10. mano, kad šis daugiau ar mažiau trumpalaikių veiksmų perteklius mažina iniciatyvų, dėl kurių turėtų būti pasiektas bendras sutarimas, derėjimą ir teisėtumą, atsižvelgiant į socialinius ir ekonominius, techninius ir mokslinius aspektus;
11. atkreipia dėmesį į tai, kad trūksta tam tikrų veiksmų plano aspektų pasekmių numatymo – planas paskelbtas nelaukiant, pvz., mokslinių ir socialinių bei ekonominių išvadų dėl ankstesnių pasiūlymų;

Unguriai

12. pabrėžia ungurių išteklių valdymo sudėtingumą ir įvairovę – jų valdymas neapsiriboja vien į jūrą orientuotu požiūriu; pabrėžia, kad daugiausia dėmesio skiriant metinėms žvejybos galimybėms neatsižvelgiama į kitus svarbius veiksnius, pvz., migracijos kliūtis, buveinių kokybę ir neteisėtą žvejybą bei prekybą; pabrėžia, kad Ungurių reglamente laikomasi holistinio ir visapusiško požiūrio, pagal kurį atsižvelgiama tiek į jūrinį, tiek į gėlojo vandens ungurių gyvenimo etapus ir atsižvelgiama tiek į žvejybos, tiek į ne žvejybos poveikį ungurių ištekliams;
13. pabrėžia, kad priemonės, kurių imamasi ne pagal Ungurių reglamentą, kenkia priimtoms politikos priemonių nuoseklumui; apgailestauja dėl to, kad Tarybos reglamentu (ES) 2023/194⁷ apribota ungurių žvejyba, nustatant šešių mėnesių draudimo žvejoti laikotarpį, be tinkamų konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais ir neatlikus socialinio ir ekonominio poveikio vertinimo; todėl mano, kad prieš įgyvendinant tolesnes ribojamąsias priemones, kaip paskelbta veiksmų plane, turėtų būti atlikta šios rūšies išteklių atkūrimo ir galimo jų vaidmens kovojant su invazinėmis rūšimis analizė;

Valstybių narių reakcija į veiksmų planą

14. atkreipia dėmesį į daugybę valstybių narių atstovų deklaracijų ir aiškių pareiškimų, kuriuose kritikuojamas veiksmų planas ir su juo susiję neaiškumai, taip pat atmetamas žvejybos dugniniais tralais draudimas saugomose jūrų teritorijose;
15. atsižvelgia į teisinę procedūrą, kurių Europos Sąjungos Teisingumo Teisme ėmėsi valstybės narės arba regioninės valdžios institucijos, pvz., Galisijos regioninė vyriausybė, dėl priemonių, susijusių su veiksmų planu, ir pabrėžia, kad tam tikros priemonės nėra proporcingos;

Komisijai trūksta aiškumo dėl jos veiksmų plano teisinio aiškinimo

⁷ [2023 m. sausio 30 d. Tarybos reglamentas \(ES\) 2023/194, kuriuo nustatomos 2023 m. tam tikrų žuvų išteklių žvejybos galimybės, taikomos Sąjungos vandenyse žvejojantiems žvejybos laivams ir kai kuriuose Sąjungai nepriklausančiuose vandenyse žvejojantiems Sąjungos žvejybos laivams, taip pat nustatomos 2023 m. ir 2024 m. tam tikrų giliavandenių žuvų išteklių žvejybos galimybės \(OL L 28, 2023 1 31, p. 1\).](#)

16. pažymi, kad veiksmų planas nėra teisiškai privalomas, tačiau dėl jo įgyvendinimo valstybės narės ir jų laivynai patirs didelių socialinių ir ekonominių išlaidų, nes jame numatyta 90 priemonių – reglamentai, gairės, analizės, veiksmų planai, tyrimai, ataskaitos ir iniciatyvos;
17. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl daugybės prieštaringų pareiškimų, ypač pateiktų Parlamento Žuvininkystės komitete, trikdo tai, kad Komisijai trūksta aiškumo dėl veiksmų plano teisinių pasekmių; mano, kad tai padarė žalingą poveikį daugeliui žvejybos pramonės sektorių, pvz., paprastųjų smėlinių krevečių sektoriui, tuo metu, kai su dabartinėmis krizėmis susijęs netikrumas labai kenkia jų ryžtui dėti pastangas;
18. apgailestauja dėl prieštaringų pareiškimų Komisijoje, ypač Jūrų reikalų ir žuvininkystės generaliniame direktorate ir Aplinkos generaliniame direktorate, dėl privalomo veiksmų plano pobūdžio;

Socialiniai ir ekonominiai aspektai ir aprūpinimas maistu

19. pritaria Komisijos pirmininkės 2023 m. pranešime apie Sąjungos padėtį pateiktam pasiūlymui, kad turėtų būti patikrintas kiekvieno naujo teisės akto konkurencingumas; prašo, kad į veiksmų planą ir su žuvininkyste susijusius pasiūlymus bei kitas iniciatyvas būtų įtrauktas jų socialinio ir ekonominio poveikio ir poveikio pakrančių bendruomenėms konkurencingumo patikrinimas;
20. apgailestauja dėl to, kad prie veiksmų plano neprisidėtas socialinis ir ekonominis tyrimas, poveikio vertinimas ar tarpinė ataskaita ir kad jame nesiūloma jokių papildomų finansavimo priemonių žaliajai ir energetikos pertvarkai;
21. ragina parengti veiksmų planą, kuriuo drauge su BŽP būtų prisidedama prie našumo augimo, deramo gyvenimo lygio žuvininkystės sektoriuje, įskaitant mažos apimties žvejybos sektorių, ir stabilių rinkų, ir kuriuo būtų užtikrintas maisto prieinamumas nepakenkiant apsirūpinimo maistu saugumui ir nesukuriant suverenumo spragų;
22. palankiai vertina Komisijos raginimą rinkti duomenis apie mėgėjų žvejybos poveikį, tačiau pabrėžia, kad taip pat reikia atsižvelgti į tausios mėgėjų žvejybos veiklos ekonominę ir socialinę poveikį;

Tarptautiniai veiksmai ir abipusiškumas

23. mano, jog labai svarbu, kad visi apribojimai, neatsižvelgiant į tai, ar jie grindžiami veiksmų planu, ar ne, būtų automatiškai atspindėti iš ES nepriklausančių šalių importuojamų produktų atveju, ypač atsižvelgiant į tai, kad ES importuoja 70 proc. suvartojamos žuvies, siekiant užtikrinti vidaus ir išorės politikos nuoseklumą ir vienodas sąlygas ES ir ne ES veiklos vykdytojams;
24. pabrėžia, kad velkamųjų dugninės žvejybos įrankių laimikis sudaro 25 proc. viso Europos laimikio ir kad veiksmingos žvejybos dugniniais tralais priemonės ES lygmeniu neturėtų didinti importo, ypač jei užsienio laivynai naudoja dugninius tralus;

Žvejybos sektoriaus pavyzdinumas

25. remia žvejybos sektoriaus dedamas pastangas tobulinti žvejybos metodus ir mažinti poveikį aplinkai nelaukiant Komisijos veiksmų planų; atkreipia dėmesį į teigiamus rūšių išteklių atkūrimo saugomose teritorijose, sykiu išlaikant žvejybos veiklą, pavyzdžius, kurie atsirado dėl svarbaus žvejybos sektoriaus suinteresuotųjų subjektų vaidmens;

Deleguotieji aktai veiksmų plane

26. primena, kad Parlamentas atmetė deleguotąjį aktą dėl SIOFA, ir dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą tikrinti visus gaunamus deleguotuosius ar įgyvendinimo aktus, susijusius su veiksmų planu;

o

o o

27. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Iš tiesų, 70 proc. Europoje suvartojamų jūros gėrybių importuojama. Europos žvejai laikosi taisyklių (kai kurios jų yra griežčiausios pasaulyje), reglamentuojančių jų veiklą visų žvejybos kategorijų ir veiklos srityse, ir vykdo pavyzdinę veiklą, o svarbiausia – atlieka geriausios žvejybos praktikos užtikrinimo vaidmenį.

Europos teisės aktų leidėjai, taigi ir Europos Parlamentas, turi užtikrinti pusiausvyrą, atsižvelgdami į būtiną tam tikros praktikos pertvarką, kuri vyksta daugiausia dėl klimato kaitos, bet taip pat dėl įvairių daugiau ar mažiau nuspėjamų veiksnių: kenksmingų biologinių rūšių, mažėjančių išteklių, taip pat ir dėl geresnių duomenų apie vandenynus.

Veikti nereikia uždrausti. Veikti nereikia visko apversti aukštyn kojomis. Negalima veikti taip, kad tais veiksmais idėjos ir politinės programos būtų primestos Europos subjektams be dialogo ir dar blogiau – jų nenaudai.

Pažymėtina, jog nenuoseklu ir nerimą kelia tai, kad Europos Komisija paralyžiavo dialogą su žvejais, bet sykiu ragina imtis veiksmų! Be žmonių ir vandenyno ryšio išsaugotojų, t. y. vietos žvejų ir smulkiosios tradicinės žvejybos atstovų, nebus imamasi jokių veiksmų.

Vandenynams kyla daug didelių grėsmių: tarša, vandenynų atšilimas, plastikas ir klimato kaita. Matomi ir jų padariniai: didėjanti eutrofikacija, rūgštėjimas, vandenynų atšilimas, tarša plastikumu arba kai kuriais atvejais nekontroliuojamai augantis plėšriųjų paukščių skaičius. Tačiau tais atvejais, kai Europos institucijos aktyviai konsultavosi su žvejybos pramone ir žvejais, esama daugiau pažangos ir gerų naujienų. Pavyzdžiui, labai pagerėjo ES jūrų žuvų išteklių būklė ir vykdoma daug žvejybos operacijų, kurių tašumas patvirtintas. Per pastaruosius 20 metų žuvų biomasė šiaurės rytų Atlante labai padidėjo ir, remiantis naujausia STECF ataskaita (STECF 22–01 *ad hoc*), 2020 m. ji buvo maždaug 35 proc. didesnė nei 2003 m. Sykiu labai sumažėjo mirtingumas dėl žvejybos, o peržvejotų išteklių skaičius taip pat mažėja.

Deja, chaotiška komunikacija ir vidiniai nesusipratimai, susiję su Europos Komisijos veiksmų planu, daug prisidėjo prie to, kad tas planas virto desperatišku planu, kuris išnaikins dabartinę gerąją praktiką, ignoruos socialinius bei ekonominius klausimus ir žvejybos sektoriaus nuomones ir lems represijų Teisingumo Teisme pasekmes valstybėms narėms. Per kitą Europos Komisijos kadenciją turėtų būti vengiama tokio pobūdžio duobių ir neturėtų būti žaidžiama politika tokiu svarbiu klausimu kaip vandenynai. Veiksmų planai turi būti sudaromi atsižvelgiant į laimėjimus ir nesėkmes, į aukas ir pastangas, kurias turės sudėti Europos žvejybos pramonė. Negalima veiksmų planais siekti, kad Europos žvejybą pakeistų importas, juo labiau prasidėjus karui Ukrainoje, kuris atvėrė europiečiams ir visam pasauliui akis, kad būtina užsitikrinti strateginį savarankiškumą ir apsirūpinimo maistu saugumą taip pat, kaip ir žemės ūkyje.

Galiausiai lieka dar vienas labai svarbus klausimas. Turime žinoti, apie ką kalbame. Pasikliaukime moksliniais tyrimais, kurie drauge su žvejybos veikla jau prisideda prie to, kad Europos žuvininkystės politika tampa pavyzdine politika, grindžiama mokslu ir realybe. Kartais diskusijoms ir pozicijoms trūksta racionalumo – kai kurie žmonės nori tiesiog uždrausti, o ne suprasti, kad visiškai įmanoma apriboti žmogaus veiklą arba užtikrinti

žmogaus veiklos ir vandenynų apsaugos sambūvį. Uždraudus tam tikrą veiklą, kuri yra gerai reguliuojama Europos lygmeniu, dažnai leidžiama taikyti blogą praktiką užsienyje.

Pavyzdžiui, vykdant ketverių metų mokslinių tyrimų projektą buvo atidžiai išnagrinėtas paprastųjų smėlinių krevečių žvejybos poveikis pagrindiniams buveinių tipams Vatų jūros nacionaliniuose parkuose palei Vokietijos Šiaurės jūros pakrantę. Be kita ko, buvo tiriamas trumpalaikis paprastųjų smėlinių krevečių žvejybos poveikis ir jos sukeliama ilgalaikiai pokyčiai. Rezultatai: paprastųjų smėlinių krevečių žvejyba jūros dugnui daro tik visai nedidelį poveikį. Tais atvejais, kai poveikis buvo daromas rūšies lygmeniu, jis buvo tik trumpalaikis. Šie rezultatai nėra nauji. Įsteigus du nacionalinius parkus Vokietijos Šiaurės jūros pakrantėje, buvo atliktas išsamus paprastųjų smėlinių krevečių žvejybos poveikio tyrimas, pavadintas Vatų jūros ekosistemų tyrimu. Tuo metu parengtoje galutinėje ataskaitoje autoriai padarė išvadą, kad paprastųjų smėlinių krevečių žvejybos tiesioginis poveikis yra tik trumpalaikis.

Apibendrinant, saugomų jūrų teritorijų išsaugojimo tikslai skiriasi. Jos sukurtos siekiant apsaugoti gamtos išteklius, pvz., žinduolius, paukščius ar vėžlius – dažnai ne tam, kad konkrečiai būtų apsaugotas jūros dugnas. Valdymo priemonės pritaikomos prie atitinkamų vietos sąlygų.

Todėl veiksnių plane turėtų būti laikomasi universalios ir holistinio požiūrio, o ne taikomasi vien tik į žuvininkystės veiklą, kaip į vienintelį visų problemų šaltinį.